

Izložba pod nazivom „Staro i nestalo voće Srbije“ autorke Aleksandre Savić, otvorena je u utorak, 29. septembra u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode (PZZP), u Novom Sadu, 13 godina pošto je prvi put predstavljena javnosti u Galeriji SANU, u Beogradu.

Jabuke: petrovača, pamuklija, ružica, šarunka, funtača, masnjača..., **kruške:** jagodarka, vidovača, ilinjača, petrovčica, mirisavka, lubeničarka, sijerak, medunak, stambolka, okruglica, mesnjača, jarac, takiša, karamanka...,

šljive

: crvena ranka, požegača, belošljiva, okruglica, turgulja, panađurka..., samo su neke od predstavljenih starih sorti slikovitih naziva. Za mnoge od njih nema pouzdanih podataka kako su dospele u naše krajeve. Neke od njih i danas krasi dvorišta i okućnice širom Srbije.

Organizator i moderator izložbe u Novom Sadu, dr Oliver Fojkar, prijatno iznenađen brojem prisutnih medija i posetilaca na otvaranju, koje je i bez poziva zainteresovala ova tema, istakao je da je njen cilj da ukaže na veliko bogatstvo starih sorti koje Srbija još poseduje, koje je potrebno istražiti, sačuvati i zaštititi za buduća pokolenja.

Dr Slobodan Puzović, zamenik direktora PZZP sa prisutnima je podelio svoju radost odlazaka na teren, i jedan od razloga što je proučavajući prirodu malo po malo nailazio na neku voćkaricu. Po njegovim rečima, nema ništa lepše nego pojesti slasni plod divljeg, poludivljeg voća, pomalo neuglednog, načetog crvima, ali nadasve ukusnog.

- To je blagodet koja koristi i prirodi i ljudima i zato tu prirodnu i kulturnu baštinu, treba da čuvamo i unapređujemo i da ne dozvolimo da potreba biznis sektora, za brzom proizvodnjom velikog i „lepog“ voća, ni približno ukusnog i zdravog, utiče na nestanak samoniklog.

Dr Milan Paunović, direktor Prirodnjačkog muzeja Beograd je podsetio da ove godine Prirodnjački muzej obeležava 25 godina postojanja i da niz godina daje 12-15 izložbi godišnje, a da je ovo jedna od najposećenijih. Ralag za to je svakako interesantnost teme ali i jak emotivni faktor, posebno kod nešto starijih posetilaca.

- Ovo je mali segment zasnovan na podacima istraživanja rudničko-takovskog kraja, centra voćarstva u Srbiji. Međutim, autorka je već nastavila obilazak nekih novih terena i naišla na nove-stare sorte, ali i nova imena već istraženih. Prirodnjački muzej iz sve snage podržava njen radi i nadamo se da ćemo imati podršku Ministarstva kulture, i da će Muzej dopuniti svoju zbirku vrstama kojih još uvek ima na teritoriji Srbije - rekao je između ostalog gospodin Paunović.

Aleksandra Savić, muzejski savetnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, autorka ovog jedinstvenog projekta, govorila je o multidisciplinarnosti izložbe, o agrodiverzitetu, vezanom za čoveka, za ljudsku aktivnost i ljudsku upotrebu.

- Ovo istraživanje nije značajno samo za naš život i nije u pitanju samo poljoprivreda, već i istorija, botanika, etnologija. Koristila sam različite izvore da bi pripremila ovu izložbu. Bazu za zahtevno terensko istraživanje sam našla u zbirci starog voća koja se nalazi u herbarskom obliku u Prirodnjačkom muzeju, koristila sam mnoge istorijske izvore, stare knjige, spise iz XIX, i sa početka XX veka. Ispalo je da je staro voće daleko atraktivnije nego što se mislilo. Kada bi ponovo pravila izložbu, nazvala bih je „Staro voće Srbije“, jer nije nestalo. Posle nekoliko godina priče i istraživanja vidim da je to jedna neverovatna tema, širok resurs za koji su ljudi jako zainteresovani. Počeli su da istražuju, hoće da nađu jabuku šumatovku i danima zovu muzej pitajući gde mogu da nađu tu sortu. To je voće koje se lako razmnožava i potrebna je samo ljubav i motivacija. To voće nije značajno samo kao genetski resurs, kao potencijal nekih njegovih karakteristika. Ono je značajno i kao hrana i kao lek - istakla je autorka, dodajući da je recenzent dr Evica Mratinić, profesor na Poljoprivrednom fakultetu, katedra za voćarstvo, koja je i odobrila ovu izložbu.

